İBN-İ MÂCE

Hadîs âlim ve hafızlarının büyüklerinden. Meşhûr altı hadîs kitabı (Kütüb-i sitte)nin müelliflerinden birisidir. İsmi, Muhammed bin Yezîd el-Kazvînî, künyesi, Ebû Abdullah'dır. 209 (m. 824) târihinde Kazvin'de doğup, 273 (m. 886) senesinde vefât etmiştir. Özellikle hadîs-i şerîf ve onun ile alâkalı ilimleri elde etmek için, Basra, Bağdâd, Kûfe, Mekke-i mükerreme, Şam, Mısır, Horasan ve Rey gibi, zamanın tanınmış ilim merkezlerine gitmiştir. İbn-i Mâce hazretleri, gitmiş olduğu bu yerlerde, büyük hadîs âlimleriyle karşılaşmış, onlardan çok istifâde etmiştir. Leys, İbrâhîm bin el-Münzir,

Muhammed bin Abdullah bin Numeyr ve daha başka âlimlerden hadîs-i şerîf öğrenmiştir. Kendisinden de Ebü'l-Hasen el-Kattân, Ahmed bin Ravh el-Bağdâdî, Muhammed bin Îsâ el-Ebherî gibi âlimler rivâyette bulunmuşlardır, İbn-i Mâce'nin büyük bir hadîs âlimi olduğu husûsunda ittifâk vardır.

Meşhûr hadîs âlimi Ebû Ya'lâ el-Halîl der ki: "İbn-i Mâce sika (güvenilir), ilmi âlimlerin ittifâk ettiği, delîl ve sened kabûl edilen, büyük bir âlimdir."

İbn-i Mâce'nin (r.aleyh) Sünen-i İbn-i Mâce ismiyle meşhûr pek kıymetli bir hadîs kitabı vardır. İçerisinde dörtbin hadîs-i şerîf bulunmakta, Kütüb-i sitte'nin altıncısı sayılmaktadır. Bu altı kıymetli kitaba Sıhâh-ı sitte de denir. Bu altı kitapta, Sahîh-i Buhârî ile Sahîh-i Müslim'e Sahîhayn denir. Kalan dört tanesine Sünen-i erbaa denir. Hadîs âlimleri, bir hadîs-i şerîf için, bunu cemâat rivâyet etmiştir dedikleri zaman, Kütüb-i sitte sahibi âlimlerin bu hâdis-i şerîfi, altı hadîs kitabında rivâyet ettikleri anlaşılır.

İbn-i Mâce (r.aleyh) tefsîr ilminde de derin âlim idi. (Tefsîr-i Kur'ân) isimli eseri ile, doğduğu ve büyüdüğü yer olan Kazvin'in târihi ile ilgili kitapları pek kıymetlidir.

İbn-i Mâce'nin (r.aleyh) bildirdiği hadîs-i şeriflerden ba'zıları:

"Allahü teâlâ, annelerinize iyilik etmenizi emrediyor. Sonra annelerinize iyilik etmenizi emrediyor. Sonra annelerinize iyilik etmenizi emrediyor. Sonra babalarınıza iyilik etmenizi emrediyor. Sonra en yakın akrabaya, ondan sonra en yakınlık derecesine göre iyilik etmeyi size emrediyor."

"Allahü teâlâ, merhameti yüz parça etti. Doksandokuzunu kendi katında alıkoydu. Yeryüzüne bir tek parça indirdi. Bu bir parça yüzünden mahlûkât (yaratıklar) birbirine merhamet ederler. Hattâ at, isâbet etmesi korkusundan, ayağını yavrusundan kaldırır, onu muhafaza eder."

Resûlullah (aleyhisselâm) Sürâka İbni Cu'şûm'e şöyle buyurdu: "Sana sadakaların en büyüğünü göstereyim mi?" "Sürâka: Evet Yâ Resûlallah, dedi. Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz:"Sana dönmüş olan, senden başka da kendisine bakacak kimsesi olmayan, kızındır."

"Müslümanlar hakkında en hayırlı ev, içinde yetime ihsân olunan evdir. Müslümanlar hakkında en kötü ev, yetime kötülük yapılan evdir. Ben ve yetimin bakıcısı, Cennette şu iki gibiyiz." Resûlullah (aleyhisselâm) iki parmağını gösteriyordu.

"Kimin, henüz bülûğa ermemiş üç çocuğu vefât ederse, Allahü teâlâ onu ve çocuklarını rahmeti ve ihsânı ile Cennete koyar."

Hazreti Ali (radıyallahü anh) rivâyet etti: Resûlullahın (aleyhisselâm) son sözü şu oldu: "Namaza iyi yapışın, namaza iyi yapışın. Sahip olduğunuz kölelerin hakları husûsunda Allahü teâlâdan korkun." (Onlara iyi muâmelede bulunun.)

Ebû Berze el-Eslemî (radıyallahü anh) şöyle bildirmiştir: "Ey Allahın Resûlü! Cennete koyacak bir ameli bana gösterir misiniz?" dedim. Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz "İnsanların yolundan, zarar veren şeyleri gider" buyurdu.

Resûlullah (aleyhisselâm) şöyle buyurmuşlardır: "Gülmeyi azalt, çünkü çok gülmek kalbi öldürür."

"Söylemediğim sözü bana isnâd edip, uyduran, Cehennemdeki yerine hazırlansın."

"Bir kimseye müslüman kardeşi danışır da, bu danışılan, danışan kardeşine doğru olmayanı gösterirse, kardeşine hainlik etmiş olur."

Resûlullah (aleyhisselâm) şöyle buyurdu: "Ey Allahın kulları! Allahü teâlâ güçlüğü kaldırdı. Ancak, bir insana gıybet etmek sûreti ile tecâvüz eden kimse müstesnadır. (Böyle bir kimse günahkâr olur.) işte bu kimse mahrûm olup, helak olandır."

Resûlullaha (aleyhisselâm) "Ey Allah'ın Resûlü tedâvi olalım mı?" diye sordular. Peygamber efendimiz: "Evet, ey Allahın kulları! Tedâvi olun. Çünkü Allahü teâlâ her hastalık için bir ilaç yaratmıştır. Ancak bir hastalık müstesnadır. Onun ilâcı yoktur" buyurdular. "Nedir o, ey Allahın Resûlü?" diye

sorduklarında, Resûlullah (aleyhisselâm

) “İhtiyârlıktır” buyurdular. Yine, “Ey Allahın Resûlü! İnsana

ihsân edilen şeylerin en hayırlısı hangisidir?” diye sordular.

Peygamber efendimiz “Güzel ahlâktır” cevâbını verdiler.

Resûlullaha (aleyhisselâm), “İnsanı en çok Cennete hangi

şey koyar?” diye soruldu. Resûlullah efendimiz “Takvâ (Allah

korkusu) ve güzel ahlâk” buyurdu.

“İnsan hasta kardeşini ziyârete gittiği zaman, yahut sıhhati yerinde olan kardeşini ziyâret ettiği zaman, Allahü teâlâ şöyle buyurur: Yaşayışında iyi ve hoş Olasın. Âhıret yolculuğundaki yürüyüşün de hoş olsun. Cennette bir konak sahibi olasın.”

“İnsanlar arasına karışıp, onların eziyet ve sıkıntılarına sabreden mü’min, insanlara karışmıyan, onların eziyet ve sıkıntılarına sabır ve tahammül göstermiyen kimseden daha hayırlıdır.”

“Üç kimsenin duâsı kabûl olur. Mazlûmun duâsı,

misâfirin (yolcunun) duâsı, babasının çocuğa duâsı.”

“Allâhım! Bana her hayırlı işte yardım et. Aleyhime olan şeylerden beni koru. Bana yardım ihsân eyle. Üzerime kimseyi musallat etme. Hidâyete, doğru yola uymayı bana kolaylaştırıp, hayır sebeblerini bana hazırla.”

“Müslümanın, müslüman üzerinde dört hakkı vardır: Hastalandığı zaman onu ziyâret eder. Öldüğü zaman cenâzesinde bulunur. Kendisini da’vet ettiği zaman, da’vetini kabûl edip gider. Aksırdığı zaman, ona Yerhamükellâh der.”

“Kim, elinde et ve yemekten kalma yağ bulunduğu halde,

onu yıkamadan uyur ve ona bir zarar dokunursa,

kendisinden başkasını kınamasın.”

“Beş şey sünnetdir: 1. Bıyığı kısaltmak, 2. Tırnakları kesmek, 3. Kasıkları tıraş etmek, 4. Koltuk altlarını yolmak, tıraş etmek, 5. Misvak kullanmak.”

“Haya (utanma hissi) îmândandır, îmân ise sahibini Cennete

götürür. Kötü söz cefâdandır (kötülüktendir). Cefâ ise sahibini

Cehenneme götürür.”

“Sizin hayırlılarınız, Kur’ân-ı kerîmi öğrenen ve öğreten

kimselerdir.”

“Sizin hayırlılarınız, kadınları için hayırlı olanlarınızdır.”

“Allahü teâlâ, her kime hayır dilerse, onu dinde fakîh, ilim

ve irfan sahibi kılar.”

“Şüphesiz, Allahü teâlâ, sizin sûretlerinize ve mallarınıza bakmaz. Ancak, kalblerinize ve amellerinize bakar.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu’cem-ül-müellifîn cild-12, sh. 115

2) Vefeyât-ül-a’yân cild-4, sh. 279

3) Tehzîb-üt-tehzîb cild-9, sh. 530

4) Tezkiret-ül-huffâz cild-2, sh. 236

5) Şezerât-üz-zeheb cîld-2, sh. 164

6) Miftâh-üs-se’âde cild-2, sh. 129, 139, 290, 294, 296, 300

7) El-A’lâm cild-7, sh. 144

8) Kâmûs-ül-a’lâm cild-1, sh. 663

9) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 1018